

cijonalci, za to pa imamo iz poslednjih časov dovolj jasnih izjav. Ponemčenje vseh Slovanov v Avstriji smatrajo za svojo glavno nalogo. To so razglaili na svojem shodu v Celji, v svojem programu, ki so ga nedavno priobčili, in lani je to bil jeden njih somišljenikov razvil v neki brošuri.

Da liberalci niso nasprotni takim nazorom, že iz tega lahko sklepamo, da se ni našel noben nemškoliberalen list, ki bi bil protestoval proti takim nasvetom. Taki nazori vendar nasprotujejo načelom naše ustave. Liberalci [se radi ponašajo kaj kot varuhi ustave, zato je bila pač njih dolžnost, da bi se bili oglasili v tej stvari. Zato pa smemo biti preverjeni, da bodo tudi nemškoliberalni jezikovni načrt prevejevali nazori podobni nazorom nemškonarodne stranke.

Veliko upanja ni, da bi levičarski predlog že sedaj postal zakon. Brez Poljakov zanj ni mogoče dobiti večine, ali poljski listi so se pa jeli oglašati proti njemu. Seveda gotovega nič ni, ker ne vemo, če je mnenje listov tudi mnenje poljske delegacije. Da Poljaki za tak predlog ne glasujejo, ko bi veljal tudi za Galicijo, je kakor z žreb-ljem pribito. Govori se pa, da bode Galicija izvzeta in to bi utegnilo Poljake toliko sprijazniti s predlogom, da bi mu posebno ne nasprotovali. Poljaki so precej separatisti in Mladočehi so jih s svojim nepremišljenim postopanjem še bolj odpahnili od Čehov. Da bi Poljaki za predlog glasovali, tega tudi mi ne verujemo, ali nekaj družega se pa bojimo, da bi jih pri glasovanju veliko manjkalo, ako sami pri vseh stvareh ne bodo imeli posebnih interesov. Tudi tega mi ne verujemo, da bi morda nalašč ostavili zbornico pri glasovanju, ali znano je, da jih navadno veliko ni na Dunaji, če niso na vrsti stvari, ki se njih tičejo. Poleg tega je pa še več družih poslancev, ki kaj malomarno obiskujejo zbornico. K tem so prištevati Dalmatinci, katerih je navadno le jeden na Dunaji in se tudi za razprave o vrejenji jezikovnih zadev ne bodo zanimali, če se zanje dovolijo kake izjeme. Malomarni so v tem oziru tudi Mladočehi. Tako so bili Mladočehi začeli neko akcijo proti vladi. Gregor se je pripe-ljal na Dunaj, da je govoril in po končanem govoru se takoj zopet odpeljal v Prago. Položaj za Mladočehe ni bil neugoden. Ali kaj se zgodi, pri glasovanju jih je nad polovico manjkalo in vlada je dobila večino baš zaradi tega, ker je Mladočehov bilo tako malo na Dunaji. Kdo nam jamči, da se pri jezikovnem vprašanju kaj tacega ne zgodi. Pomisliti je treba, da je včasih po letu jedva sto poslancev v zbornici. Navadno manjkajo desničarji, kajti levica je točnejša, kar se tiče obiskovanja sej. Kaj se vse lahko zgodi, če je nepričakovano glasovanje na konci kake take seje. Poleg tega je predsednik sedaj ravno levičar in spreten predsednik lahko precej pripomore na jedno ali drugo stran, kadar se gre le za nekaj glasov.

Mej nemškimi konservativci jih je tudi nekaj, ki v srcu žele, da bi bila nemščina državni jezik. Očitno teh svojih želj ne pokažejo iz političnih uzrokov. Da pa niso popolnoma zanesljivi zavezniki Slovanov, smo se pa imeli

nekajkrat že priliko prepričati v deželnem zboru v Gradci. Nemški državni jezik bi ne bil le v korist liberalnim Nemcem, temveč Nemcem sploh, ker bi omogočil, da bi njih sinovi lahko dobivali službe v slovanskih pokrajinah brez znanja kacega slovanskega jezika. Da bi nemški konservativci morda glasovali z levičarji, tega ne mislimo, ker s tem bi se osamili v državnem zboru in močno škodovali stvari, katero zastopajo. S tem bi tudi prišli preveč v navzkrižje z dosedanjo svojo politiko. Ali nekaj družega se lahko prigodi. Mnogih ne bode pri glasovanju. Kako lahko se najde kaka ovira, ako kdo ne želi kje biti. Kaka majhna bolezen, majhni posli ali kaj podobnega zadrže tega ali družega. Tacih sredstev se poslužujejo v parlamentarnem življenju vse stranke in v vseh državah, kadar jim ne kaže naravnost pokazati svojega nasprotja, ali tudi ne marajo podpirati kake stvari.

Vidno je torej, da stvar ni čisto brez vse nevarnosti. Zato je pa dolžnost naših državnozbornskih zastopnikov po svoji moči, da tudi poljske in druge konservativce vnamejo za upor proti levici in sploh, da se v tem oziru doseže kako skupno postopanje vseh Slovanov in konservativcev, da se zopet pokaže desnica zedinjena in polnoštevilna, ker sicer se je vsekako bati, da levičarji po ovinkih dosežejo svoj namen. Za časa morajo drugim strankam dati razumeti, da nimajo od Slovencev nobene podpore pričakovati, ko bi jih pustili v tem vprašanju na cedilu, bodisi tudi le s tem, da se jih večje število odtegne glasovanju. Za nas je jezikovna zadeva sedaj glavna stvar, ker tukaj gre za naš obstanek.

Levičarji združeni z vlado so vsekako sila, katero je treba poštovati in nikakor ne smemo biti preoptimistični in se morda dati zapeljati po časopisih, da ni nobene nevarnosti. Ugodnejše razmere so bile pred leti, nego so sedaj, ali vendar tedaj, ko je jezikovno vprašanje bilo na vrsti, niso avtonomisti bili toliko silni, da bi bil njih predlog vsprejet, temveč so pali vsi predlogi. Ker so se pa od tedaj stvari za levičarje zboljšale, bi se pa utegnilo le zgoditi, da sedaj predlogi od desnice ne propadejo samo, temveč levičarski dobi večino. Mi se nadejamo, da se to ne zgodi, ali opozarjati pa moramo na nevarnost.

Politični pregled.

Vlada in levičarji. — Vladni listi z velikim zadovoljstvom pripovedujejo, kako zmerno da je v Hebu govoril Plener. To čisto prezirajo, da se je vodja levičarjev izrekel, da ne more prav zaupati vladi. Hvalisanje Plenerja po vladnih listih je vsekako jako slabo znamenje, ker kaže, da je vladi na levičarjih mnogo ležeče. Ozirala se bode torej, kolikor je mogoče na njih želje.

Mladočeški poslanci so te dni imeli posvetovanje v klubu o znani zadevi dr. Julija Gregra in dr. Masaryka. Namestnik je proti dr. Masaryku se bil izjavil, da se vladi Mladočehov ni bati in je v dokaz pokazal neko pismo dr. Gregrovo, v katerem se ta mladočeški vodja opravičuje, da v neki stvari ni njegov list pisal prav po navodilu, katero je dobil od vlade. Masaryk je to stvar pripovedoval prijateljem, tako da so jo

izvedeli Staročehi, ki so jo spravili v javnost. Ta stvar je nekoliko škodovala ugledu mladočeške stranke. Zaradi tega se je s to stvarjo dvakrat pečal mladočeški klub. Izrekel se je, da se dr. Gregru zaradi njegovega postopanja ne more ničesa očiti, da je pa dr. Masaryk napačno ravnal, ker pogovora z namestnikom ni sporočil mladočeškemu klubu, temveč je stvar le drugim dopovedoval. Klub je torej izrekel nekako grajo Masaryku, ki morda zaradi tega izstopi iz kluba. Omeniti moramo, da je pa tudi več poslancev zagovarjalo dr. Masarykovo postopanje.

Dr. Gregr. — Staročehski listi so sedaj razkrili, da je dr. Julij Gregr baš v istem času, ko je po svojem listu najbolj bil proti temu, da bi češki poslanci za kako stvar mole dovali pri vladi, bil naprosil pokojnega dr. Trojana, da pojde k pravosodnemu ministru, da podeli razpisano notarsko mesto nekemu njegovemu (Gregrovemu) prijatelju. To nekako kaže, da Mladočehi drugače delajo, kakor pa govore. Če je dr. Trojan bil pri ministru zaradi tega, staročehski listi ne vedo.

Levičarji in Poljaki. — Levičarski listi se malo jezé, da so se poljski časopisi izrekli proti levičarskemu jezikovnemu predlogu, predno vedo, kakšen da bode ta predlog. To jim je nekoliko potrló nade. Brez Poljakov za svoj predlog ne dobé večine. Vsega upanja pa zaradi tega levičarji še niso izgubili. Mogoče je še vedno, da listi ne izražajo mnenja poljskih poslancev, mogoče je pa tudi, da se Poljaki dajo še pozneje pridobiti, posebno če vlada porabi svoj vpliv. Vlada je pa baje sedaj popolnoma za to, da se jezikovne zadeve uredi po zakonitem potu, seveda po levičarskem receptu. Popolnoma je popustila prejšnje svoje stališče, da je to stvar izvrševalne oblasti.

Ogersko. — Odgovor rumunskih dijakov na spomenico madjarskih dijakov glede na postopanje z Rumuni na Ogerskem je bil hudo razžalil madjarske mogočeneže. Razsrdeni so sklenili tožiti tiskarja, ki je tiskal ta odgovor, njegovega delovodjo in doktoranda Popovića zaradi te stvari. Včeraj je bila obravnava pred porotniki. Kak je nje izid, še ne vemo. Za Rumune javaljne ugoden, ker se je gledalo, da so za porotnike dobili jedino Madjare. Državni pravdnik je svojo zatožbo opiral na to, da se v dotičnem odgovoru hujska proti madjarski narodnosti. Seveda proti Madjarom se na Ogerskem ne sme ničesa reči. Madjarski listi pa lahko zabavljajo in hujskajo proti drugim narodnostim, pa jih nikdo ne toži.

Nemčija. — Povodom alzaških vojaških vaj, ki se prično dne 1. septembra ustaviti bi se imel nemški cesar v mestu Strassburg, toda ker je to mesto volilo pri zadnjih volitvah socialista za poslanca, bo cesar Strassburg le ob priliki vojaške parade obiskal in se po tej takoj zopet odstranil iz mesta. — K tem manevrom pride tudi laški kraljevič in se snide z nemškim cesarjem v Koblencau.

Sasko-Koburg-Gotsko. — Umrl je Ernest II., vojvoda te države nemške. Ker ni imel otrok zasedel je sedaj vojvodsko mesto njegov netjak vojvoda Alfred Edinburški, sin angleške kraljice in svak ruskega cesarja. Nemcem to ni nič kaj povšeči, da je nemški prestol zasedel nenemški in celo z ruskim carjem sorodni vojvoda. Nemški listi ostro krtikujejo nemške državnike, da niso svojedobno skrbeli za to, da bi se bilo za vsak slučaj kaj tacega zaprečilo. No pa se bodo že tudi Nemci navadili, da jim gospodujejo Nenemci, saj se morajo tudi Nenemci pustiti vladati od Nemcev.

Rusija in Francija. — Rusko brodovje, zadnji čas mudeče se v Ameriki in sedaj namenjeno za stalno v Sredozemsko morje, pripluje dne 15. septembra v francosko luko „Brest“ in vrne francoskemu brodovju posest v Kronstadtu. Tem povodom bodo v Brestu velike slavnosti, pri katerih se bode nedvojbeno raznim načinom poudarjalo prijateljstvo, ki veže Francijo in Rusijo.

Francija in Italija. — Razpor, ki je nastal mej tema

dvema državama zaradi znanih pretepev mej francoskimi delavci v Aigues Mortesu, poravnal se je z lepo. Francoska vlada je obljubila, da bo pričela proti sokrivcem preiskavo in da bo iste strogo kaznovala in je odstavila župana v Aigues Mortesu, ker ni zadosti skrbel za varnost delavcev. Italijanska vlada se je s tem zadovoljila in pomirila. Tako se je nevarna zadeva poravnala, ne da bi bila prouzročila daljne sitnosti obema državama. To zahvaliti se je pa le razsodnosti dotičnih vladnih krogov, ki so v poostrenji razmeri mej Francijo in Italijo uvideli nevarnost za obe državi. Dasi sta se obe državi poravnali in naredili mej seboj mir, vendar delavci in časnikarstvo še ne mirujejo. Francoski in laški delavci provzročijo povsod, kjer se snidejo mej seboj pretepe in laško časnikarstvo grozno vpije nad prizanesljivostjo laške vlade, češ, da se za ubite laške delavce ni dalo dovoljno zadoščenje od Francije. Toda ker vladi hočeta mir mej seboj, je brezdvomno, da bota skrbeli tudi za mir mej delavci in pri časnikarstvu.

Anglija. — Gladstonejeva homerula pride prihodnji teden v poslanski zbornici v tretjem čitanju na vrsto. Pri glasovanju se bo ista brezdvomno vsprejela. Precej na to pride homerula pred gorenjo zbornico. Ta jo bo zavrgla, vsled česar bo vlada razpustila zbornico. Ako potem pri volitvah Gladstone prodere, se bo homerula potem brez vsakega odlašanja vsprejela tudi od gorenje zbornice.

Amerika. — Poslanska zbornica Združenih držav bavi se z odpravo Shermanovega zakona. Ta zakon določa, da mora država vsako leto nakupiti gotovo množino srebra, ker pa je srebro zadnja leta jako palo v svoji vrednosti, prišla je država v veliko nevarnost, nastala je denarna kriza, kateri lahko sledi bankerot. Vlada hoče, da se ta zakon odpravi. Dasi bi bilo to v korist države, se vendar nekateri poslanci iz osebnih razlogov temu protivijo. Le z prav majhno večino je mogoče, da vlada prodere. — Najnovejše poročilo javlja, da se je z 239 proti 110 glasovom razveljavil Shermanov predlog. Stvar pride sedaj pred senat.

Čikago in Kolumbijeva razstava.

IV.

To poslopje pa ni jedini tak hotel v Čikagu. Novo „Schillerjevo gledališče“ je v delu proti cesti obrnjenem do 16. nadstropja vrejeno kot hotel. Poleg tega je v poslopju tudi veliko gledališče. Chicago Opera House ima svojih desetih poslopih poleg opernega gledališča kacic 500 trgovskih pisarn. Od fellows Temple je velikansko poslopje s 34 nadstropji in je višji nego sta stolpa kolonjske cerkve, ki sta najvišja v Evropi. V tacihi hišah stanuje po 4, 5 in še več tisoč ljudi, torej imamo mi Slovenci še malo mest, ki bi imeli toliko ljudi, kakor jih stanuje v jedni hiši v Čikagu.

The Rookery ima 12 poslopij in 600 trgovskih in družih pisarn. Poslopje Manhantan ima 700 pisarn, poslopje trgovske zbornice 500, Temple Court 400, Maller-buildug ima 13 poslopij, Tokoma 13 poslopij in 500 pisarn in prodajalnic. Velikansko poslopje svobodnih zidarjev ima 20 poslopij in je zaradi svoje višočine podobno kakemu stolpu, če tudi ima 20.000 kvadratnih čevljev pod seboj. Notranje dvorišče meri nad 4000 kvadratnih čevljev.